

FUNDADOR

Joan Cuscó.

EDITOR

Manuel Costa.

DIRECTORS

Ana Fernández i David Serrano.

CONSELL DE REDACCIÓ

Jordi Aznar, Pol Costa, Manuel Costa, Anna M. Fitè, Milagros Torres, Jordi Serrano.

COL·LABORADORS

Roger Alier, Josep-Ramon Bach, Miquel Bach, M.J. Balsach, Joan Bassegoda, Max Cahner, Maria Calzada, Ricard Calvo, Manel Camps, Jordi Castellanos, Isabel Cid, Antoni Clapés, Pere Cornellas, Antoni Dalmases, Jordi Domènech, Albert Escoda, Arcadi Espada, Joan-Antoni Ferran, Salvador Faura, Immaculada Fontanals, Manuel Foraster, Martí Gasull, Dolors Godayol, Jordi Graset, Enric Larreula, Marta Maragall, Jaume Mercadé, Jordi Miralles, Pere Monistrol, Eduard Pini, Jaume Puig, Joan Ripoll, Josep Maria Ripoll, Pere Roca, Jordi Roca, Àngel M. Rodríguez, Antoni Sala, Josep M. Subirachs, Lluís Subirana, Rosa Ten, Josep Torrella, Feliu Vallès, Feliu Viaplana, Joan Vilacasas, Oriol Vila-Puig, Santiago Vila-Puig.

MAQUETACIÓ

Jordi Roca.

EDICIÓ

Fundació Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell, Sant Antoni, 5, pis, E-08201 Sabadell, Tel. 93 725 43 08.

REALITZACIÓ

Díptic, S.L. Moratín, 62, E-08206 Sabadell, Tel. 93 726 55 99.

PUBLICITAT

Gràfic Set, PCI, S.L. Cabanyes, 8
E-08203 Sabadell
Tel. 93 712 05 20. Fax 93 712 05 79.

Publicació bimestral.

DL B-16799-1978.

PORTADA: Joan Cuscó.

Disseny: Jordi Roca.

Fotografia: Florenci Rial.

Els textos signats reflecteixen l'opinió personal dels autors respectius.

FUNDACIÓ
AMICS DE LES ARTS
I DE LES LLETRES DE SABADELL

Enric Ribó i Sugranyes (1916-1996)

Mestre de mestres

El passat dia 27 de maig s'acomplien dos anys del traspàs del mestre Enric Ribó i Sugranyes. Durant aquest temps, s'han celebrat ja dos concerts-homenatge al mestre que havia sabut interpretar i transmetre la música més enllà dels aspectes tècnics, pel mestre Ribó, "fer música" era establir un corrent estètic entre l'interpret i l'espectador. El primer d'aquests actes fou el celebrat el dia 17 de maig del 1997 a l'Església de Sant Felip Neri de Barcelona i el segon, el 24 de gener d'enguany a l'Auditori de St. Cugat.

Nascut a Barcelona, i després dels seus inicis musicals a París, retorna a Catalunya, encara no complerts els vint anys. Entre l'Enric Ribó estudiant i l'Enric Ribó músic hi ha una guerra civil, tot i que la seva formació la perllongarà tota la seva vida tal com resumeix ell mateix: "*per fer música cal treballar intensament en la pròpia formació musical*". Com a intèrpret instrumentista de música orquestral ingressa per oposició a la primera corda de violins de l'Orquestra Municipal i esdevé professor de violí al Conservatori Municipal de Barcelona i mestre intern al Gran Teatre del Liceu.

Però, a banda de les excepcionals dots com a violinista, conreà un altre vessant de la música que a la qual hi dedicà tots els seus esforços i en la qual havia de demostrar-se com el capdavanter d'un moviment de reforma profunda en la manera de veure, treballar i interpretar la música coral: la direcció de cor.

Fou al 1940 en el context d'un país desfet després del trienni bèl·lic on el moviment coral estava representat pels grups orfeònics, la tònica general dels quals era enllaçar amb un pretèrit immediat, que apareix la figura de l'Enric Ribó com a director de cor. Juntament amb altres directors joves significà mel complement a la renovació i encarà el cant sense condicionaments que l'entorpiessin, plantejant nous criteris estilístics, formatius i de repertori. L'evolució d'un grup de cantaires excursionistes, el portà a la fundació de la Capella Clàssica Polifònica amb elements vinculats al Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona; l'aparició d'aquest cor significà "l'enllaç entre dues èpoques i l'obertura a l'especialització de la polifonia antiga amb uns rigorosos plantejaments interpretatius". La Capella Clàssica Polifònica fou el model i l'exemple de les noves corals; el seu prestigi s'afermà amb les freqüents col·laboracions amb l'Orquestra Municipal d'Eduard Toldrà, iniciades al 1945 amb els *Nocturns* de Debussy. Amb la Capella Clàssica el Mestre dona a conèixer les possibilitats expressives del cant coral tant a capella —Bach, Brahms, Brudieu, Dowland, Janequin, Haydn, Lassus, Mendelssohn, Monteverdi, Morales, Palestrina, Victòria— com simfónico-corals amb la introducció d'obres de Bach —magníficat, la Passió de Joana d'Arc—; Lamote de Grignon: La nit de Nadal, etc.

L'experiència de la direcció el portà a treballar amb diversos grups corals, tant amateurs com professionals: l'Orfeó de Sants, el cor Maragall, el cor Nacional de Madrid i darrerament el cor de la Universitat Autònoma de Bellaterra fins al 1991, institució que li atorgà la medalla d'or de la Universitat.

El seu pensament sobre la música coral i el desig permanent de voler millorar el nivell musical de les corals al nostre país, el portà al camp de l'ensenyament a través de cursos de direcció coral impartits en diversos àmbits:

Cursos de Santiago de Compostel·la —durant disset anys— al Cor de la Universitat de Mèxic, a les Federacions Corals de Catalunya —FCEC i Cors Clavé—, a l'Escola de Música de Barcelona i al Conservatori Superior de música —iniciat al 1968—. El seu projecte cabdal era la creació de l'Escola de Direcció de Catalunya, on el mestre proposava una escola estable i permanent per aprofundir amb el màxim de rigor possible en la disciplina de la direcció ja que la bona preparació dels directors estarà sempre en relació directa amb els resultats musicals de les entitats. El projecte meticulosament estudiat, si bé s'inicià no tingué continuïtat per motius diversos donada la diferència de criteris entre el fet de valorar el resultat dels projectes a curt termini com a més important que una sòlida formació dels resultats de la qual no són tan ràpidament demostrables.

Com a intèrpret de música coral el Mestre pren com base essencial les fonts d'expressió: "la veu és el millor instrument musical, *el fet que l'home pugui cantar un text, li dona la possibilitat que juntament amb el color de la seva veu faci molt més expressiu allò que vol transmetre. És molt més ric.*" i a través d'elles la direcció esdevé "*l'art de la subtilitat (...)* el director de cor esdevé, *un instrument en mans de la música*". És per això que el treball del compositor i el del director es necessiten l'un de l'altre: "*l'autor abans d'iniciar l'escriptura de la música haurà d'escollir un text, l'estudiarà, el farà seu i el viurà profundament*".

Fruit del seu pensament sobre la composició és autor d'obres que denoten una extrema sensibilitat, rigorositat i que requereixen un coneixement profund de la música i la seva complexitat tècnica-expressiva a través del llenguatge musical i literari; entre elles podríem citar les diverses harmonitzacions de cançons populars —"La calma de la mar", "El noi de la mare", entre d'altres— i obres originals sobre poemes d'autors contemporanis com "Marinero en tierra" del poema de R. Alberti, o el Poema de Nadal de Josep M. de Sagarra per a cor i orquestra; aquesta darrera obra, d'encàrrec, després de restar inèdita en mans de l'Orfeó Català durant quatre anys, s'estrenarà públicament en el Concert de Sant Esteve sota la direcció del mestre Josep Vila.

La vida del mestre Ribó fou el recorregut per un llarg poema simfònic. Acompanyat per Pura Gómez; ambdós compartiren la música, i a través d'ella el seu món ple de senzillesa, allunyats dels protagonistes i del món aduladors.

En una entrevista a Catalunya Música, revista musical al maig del 1992, expressaven: "*Crec que la nostra aportació fonamental va ser el treball rigorós que vam endegar (...)* nosaltres anàvem a fer música..."

El passat 31 d'agost del 1998 tingué lloc el traspàs de Pura Gómez i Mas, cantant solista, catedràtic de cant del Conservatori de Música de Barcelona i esposa del biografat. Compartí projectes i col·laborà en realitats amb el seu marit, com a cantaire a la Capella Clàssica Polifònica o els cursos de Compostel·la, a part del seu mestratge com a professora de cant.

Pels qui tinguérem la sort de comptar amb el mestratge i l'amistat, la personalitat del matrimoni Ribó-Gómez, constitueix una empremta i un despertar a la sensibilitat i a la rigorositat en el treball musical que fa que es consideri el món del cant coral des d'una altra perspectiva més profunda, humana i comunicativa.

Maria Calzada i Olivella